

Gim več je prodanih liberty bondov, tem manj bo mrtvih na fronti.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 S. Lawndale av. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XI. CHICAGO, ILL., ponedeljek, 7. oktobra (Oct. 7) 1918. Yearly subscription \$3.00 STEV.—NUMBER 235.

Published and distributed under permit (No. 149) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burlison, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Kajzer, sultan in Karl prosijo Wilsona za mir!

NEMČIJA JE SPREJELA WILSONOV MIROVNI PROGRAM. Ameriška vlada zavrže ponudbo.

Amsterdam, 7. okt. — Nemški kancelar je poslal s posredovanjem švicarske vlade predsedniku Wilsonu noto sledeče vsebine: "Nemška vlada prosi predsednika Združenih držav, da se zavzame za mir, obvesti vse vojakujoče se države o tej prošnji in jih povabi, da pošljejo delegate za otvoritev mirovnega pogajanja. Nemška vlada sprejme za podlago mirovnih pogajanj mirovni program predsednika Združenih držav, katerega je podal v svoji poslanici kongresu 8. jan. in pozneje v svojih govorih, posebno pa v govoru dne 27. sept. t. l. Z namenom, da se ustavi nadaljno prelivanje krvi, prosi nemška vlada za takojšnje premirje na suhem, morju in v zraku." — Nota avstrijske vlade ima enako vsebino. Turčija sledi.

Washington, 7. okt. — Ameriška vlada bo brez odloga zavrgla mirovno ponudbo nemških držav. Predsednik Wilson vsame stvar v roka še danes čim državni department prejme uradni tekst note iz Berlina. Avstrijska nota je prišla še včeraj iz Stockholma in švedski poslanik jo dostavi danes Lansingu. Splošno mnenje v Washingtonu je, da mir v tem času bi bil nemški mir, kajti pruski militaristi so še kmiraj v sedlu.

Basel, 7. okt. — Nemški kajzer je včeraj izdal oklic na armado, v katerem pravi, da je "sopet ponudil mir sovražniku, toda njegova roka sprejme le častni mir." Iz oklica veje stara kajzerjeva ošabnost, ki se še vedno smatra za zmagovalca.

Kodanj, 7. okt. — Novi nemški kancelar je v soboto v dolgem govoru razložil, da je Nemčija sklenila prositi Wilsona za mir. Povedal je dalje, da je "demokracija že izvojevana" in da gleda z največjim zaupanjem v bodočnost.

Paris, 6. okt. — Havasova agentura javlja iz Berna, da so Nemčija, Avstrija in Turčija sestavile skupno mirovno noto na naslov predsednika Združenih držav Wilsona, v kateri prosijo za premirje in za nemudno pogajanje za mir. Avstro-ogrski poslanik v Stockholmu je pooblaščen, da predloži noto švedski vladi s prošnjo, da jo pošlje predsedniku Wilsonu. Vsebinska ponudba se glasi:

"Avstro-Ogrska monarhija, ki se je vojskovala le v svojo obrambo (!) in je večkrat pokazala, da želi končati krvoprelitje in skleniti častni mir, predlaga po zastopniku predsedniku Wilsonu, da je pripravljena skleniti s njim in s njegovimi zavezniki splošno premirje na suhem, morju in v zraku in prideti takoj s pogajanjem za mir. Mirovna pogajanja bodo temeljila na štirinajstih točkah v poslanici predsednika Wilsona s dne 8. januarja in na štirih točkah njegovega govora s dne 12. februarja 1918, kakor tudi na podlagi njegovega govora s dne 27. septembra 1918."

Poročevalec Havasove agenture, ki je poslal to vest, dostavlja: "Nemčija in Turčija morata storiti enak korak s Avstrijo vred. Iz Berlina še ni poročil, ker tam čakajo, kaj sklene rajstag, ki zdaj zborno. Korak avstro-ogrskemu vladi je sledil mnogim konferencam z vojaškimi in civilnimi zastopniki iz Berlina, Budapešte in Carigrada."

NEMŠKI KANCELAR JE ZA WILSONOVE POGOJE.

Stockholm, 6. okt. — Badenski princ Maksimilijan, novi nemški kancelar, je pripravljen sprejeti štirinajst točk Wilsonovega mirovnega programa, čeprav ni še tega povedal pred državnim zborom. Tako poročajo iz Berlina, in sicer iz krogov, ki so v temi svezni z sunanjim ministrstvom.

Amsterdam, 6. okt. — "Tijds" ima poročilo iz Berlina, da je nemški kancelar pri Maksimilijan izjavil včeraj v državnem zboru, da je Nemčija pri volji takoj suspendirati vojskovanje in vprašati za vzroke za mirovne pogoje. Obtem javljajo iz Berlina, da je nemška vlada pripravljena poslati pooblaščenca v nevtralne države, ki imajo oblast sklepati o sledečih zadevah:

Narodna razsodišča in razorožitve; ustanovitev federalistične Avstrije; pravo samoodločevanja za obmejne države v Rusiji; uspostavljanje in odškodnina Belgije; avtonomija za Alsacijo-Loreno; povrnitev nemških kolonij.

ČEHI IN JUGOSLOVANI PROTI FEDERALNI AVSTRIJI.

Basel, Švica, 6. okt. — Nemško časopisje javlja, da je kancelar Maksimilijan včeraj konferiral s avstro-ogrskimi, turškimi in špan-

1,850,000 MOŽ NA BOJNI FRONTI.

General March pravi, da odide mesečno po 200,000 mož kljub influenci čez morje.

MNOGE DIVIZIJE V BOJU.

Washington, 6. okt. — General March, šef generalnega štaba, je včeraj izjavil, da ima Amerika danes 1,850,000 mož pod orožjem na francoskem. Vsak mesec odide več kakor 250,000 mož čez morje, dasiravno je več kakor 100,000 mož prizadetih valed španske influence v ameriških taboriščih.

Gen. March je tudi povedal, katere enote so zdaj v boju. 27. in 30. divizija sta z angleškimi četami na fronti med Cambralem in St. Quentinom; 77. divizija (N. Y.) je bila zadnji mesec v boju ob reki Aisne; 35. in 89. se menda v boju na sampanjski fronti.

Washington, D. C. — Člani kongresnega odbora za vojaške zadeve so bili informirani na tedenski konferenci, da je onkraj oceana 1,850,000 ameriških vojakov.

Povedali so jim, da v bližnji bodočnosti influence malo zakašni odpošiljanje vojakov, ker se je vojni department odločil, da ne pošlje vojakov čez morje, če so izpostavljeni influenci ali če so se med njimi pokazala znamenja bolezni.

General Crowder ni izdal povelja, da se vsa vrsta zdravniške preiskave na registriranih, čeprav so z njimi prenehali v Philadelphiji in Massachusettsu radi influence. Pravi, da bodo povsod nadaljevali z zdravniškimi preiskavami, kjer razmere niso izredno slabe.

Lokalne naborne komisije zdaj preiskujejo zdravniško moč mladeničev v starosti od 19. do 37. leta, ki so se registrirali dne 12. septembra in so bili uvrščeni v prvi razred. Prvi poziv za 142,000 mož dne 9. oktobra ostane radi influence še suspendiran.

General Crowder je izdal poziv za 29,999 registrancev, ki so dovršili ljudsko šolo, da odidejo dne 15. oktobra v tehnične šole. Sprejeti bodo le registrance, ki so prestali z uspehom zdravniško preiskavo. Izmed registrancev bo 980 zamorev. Prostovoljne priglasitve sprejemajo le do 12. oktobra.

SENAT SPREJEL PREDLOGO PROTI ANARHISTOM.

Washington, D. C. — Senat je sprejel predlogo, ki jo je sprejela že kongresna zbornica in ki ne dovolj anarhistom in članom enakih organizacij stopiti na ameriška tla. Predlogo poškleejo predsedniku v podpis.

AMERIŠKI PARNIK POGREZ-NIL POTAPLJAČO.

New York, N. Y. — Nemška potapljača, ki je potopila francoskega križarja "Dupetit Thours" dne 7. avgusta, je bila potopljena od ameriškega parnika z ognjem iz topov. Parnik, ki je potopil potapljačo, je lastnina neke houstonske tvrdke, ki je ravnokar prejela poročilo.

VREME.

Chicago in okolica: Deloma oblačno in nestalno v ponedeljek in torek.

VAŽNA IZJAVA ZA REGISTRIRANCE.

Crowder opozarja nove registrance, da se obrnejo na vladne odbore glede vprašalnih pol.

DAJEJO VSE NASVETE.

Washington, D. C. — General Crowder je poslal sledečo izjavo, ki je važna za registrance, rojene v tujemstvu.

V tujemstvu rojeni registranci se posebno opozarjajo na to, da so v vsaki občini pravni nasvetovalni odbori, ki jih je imenuje predsednik na priporočilo državnih governorjev po določbah tega urada, da pomagajo posameznemu registrancu spolniti vprašalno polo in da ga podučijo o dolžnostih in pravicah, ki jih ima po narodnem zakonu.

Da se lokalni in distriktni odbori pri razredovanju registrancev pravilno ozirajo na zahteve do katerih misli registrance, da je opravičen, je potrebno, da registrance odgovarjajo pravilno na vsa vprašanja na vprašalni poli, in mora biti pripravljen, da priloži vprašalni poli vse potrebne razčišene izjave in potrebna pojasnila. Pravni nasvetovalni odbori so bili ustanovljeni, da registranci lahko to izvrše.

Ti odbori imajo na razpolago večino advokatov v svojih občinah. Med njimi so taki, ki govorijo jezike v tujemstvu rojenih registrancev. Registranci dobe nasvete in pomoč zastoj. Oni ne morejo prerokovati, kako bodo lokalni ali distriktni odbori odločili v posameznih slučajih. Advokati lahko le svetujejo v splošnem in pomagajo registrancu, da pripravi vse latine in predloži svojo zadevo na inteligenten način lokalnemu ali distriktnemu odboru, da lahko poda pravilno razsodbo.

Na sedežu lokalnega odbora se vedno nahaja po en član pravnega nasvetovalnega odbora v času, v katerem se zahteva da se spolnijo vprašalne pole.

Priporoča se registrancem, da se obrnejo do njih z zaupanjem za nasvete.

POVELJNIK LETALCEV SMRTNO PONESEČIL PRI AVTO-MOBILSKI NEZGODI.

Mineola, N. Y. — Major Whitten J. East, poveljnik Mitchellovega avijatiškega polja pri Garden Cityju, je obležal na mestu mrtve, ko se je avtomobil prekuenil.

SMRTNOSNA IOLA.

Minneapolis, Minn. — Z iglo v sru, ki služi ženskam za pripenjanje klobukov, je umrl George Brambila po štridesetih mučnih urah. Polcija išče neko žensko, s katero se je Brambila prepiral.

POTRESNI SUNKI V ARKAN-SASU.

Pine Bluff, Ark. — Kmalu po treh zjutraj so občutili potrese, ki so trajali več sekund. Sklepotala je posoda in kipe.

Seismograf na univerzi v Georgetownu je zaznamoval potres čez ob 5:27 zjutraj in je kazal, da je oddaljen 600 milj.

Seismograf v St. Louisu je zaznamoval potres ob 3:22:48 zjutraj, ki je oddaljen 200 do 400 milj.

VELIKA RAZSTRELBA MUNICIJE V N. J.

50 do 100 mrtvih, ko so zletele v zrak tovarne za granate. Bil je pravi potres.

SILNA ŠKODA.

Porth Amboy, N. J. — V tovarni T. A. Gillespie & Co v Morganu, N. J., v kateri nabijajo granate, je nastala eksplozija, ki je zahtevala od 50 do 100 človeških življenj. Po prvi eksploziji so sledile druga za drugo, ki so bile tako močne, da so pretrese bližnja mesta v okrožju desetih milj.

Na ponočnem delu je bilo 2,000 delavcev, ko je nastala majhna eksplozija, ki je ugasnila luči. Ljudje so prenehali delati in so bežali iz tovarne ob dolgi vrsti podopij. Ko so bežali, so sledile druge eksplozije.

Prva eksplozija je nastala ob 7:40 in o polnoči je bila tovarna še vedno v plamenu. Eksplozija je najprej uničila enoto 61, skupino poslopj, zgrajenih iz lesa in obitih z valovito pločevino, v kateri je bil anatol, razstrelivo, ki skoro ušinkuje. Pot T. N. T. je ušinkoval minut do desetih zvečer je bilo slišati drugo močno eksplozijo.

Osem trupel so že dobili iz podrtin. Vrednost tovarne cenijo na \$18,000,000.

V tovarni porabijo na stotine ton T. N. T. pri nabijanju desetih v tripalčnih granat.

Tovarna obstoji iz mnogih poslopj, med katerimi so nekatera dolga nad sto jardov. V teh poslopjih stoje lonec za tojenje T. N. T., ki ga vlijejo v granate.

O vzrokih eksplozije se slišajo razne teorije, ali najbrže so vsi mrtvi, ki poznajo prave vzroke.

PROFESOR MASARYK V TO-REK V CHICAGU.

Chicago, Ill. — V torek zvečer bo govoril profesor Thomas Masaryk v Auditoriju in bo razložil pravi pomen poloma v Bolgariji.

Isti večer se bo praznovala tudi stoletnica države Illinois v Auditoriju. Kongres je dovolil, da se kupejo posebni poldolarji, ki bodo imeli na eni strani podoba Lincolnu, na drugi pa grb države Illinois. Ti poldolarji stanejo en dolar in se dobe na bankah, v hotelih in lekarnah. 8 prebitkom bodo krili troške za proslavo. V Chicagu je le 25,000 od teh poldolarjev na prodaj. Kdor se ne bo požuril, bo ostal brez tega spominskega denarja.

Prebitok, ki ostane po odbitku vseh troškov, pojde Rdečemu križu in drugim dobrotvornim vajnim napravam.

Kdor hoče slikati profesorja Masaryka, naj zanesljivo pride v torek zvečer v Auditorij, kajti redkokdaj se nudi prilika slikati tega češkoslovskega revolucionarja.

Z GRADNJO LADJ IZ ŽELEO-BETONA PRIMO V TEM MESECU.

Washington, D. C. — V petih vladnih ladjedelnicah prično graditi ladje iz železobetona še v tem mesecu. Glavni ravnatelj Schwab pravi, da zgrade osemindeset ladij iz železobetona, ki bodo odprile po 7,500 ton vode, tri ladje po 3,500 tonami mrtve teže in eno ladjo s 3,000 tonami žrivi teže.

AMERIČANI IN FRANCOZI ZDROBILI VELIK DEL NEMŠKE FRONTE.

Nemci so zažgali Douai. Sovražnik se posavlja iz Lille. Bitka v Sampaniji je izpadla s zmago zaveznikov.

IZPRAZNITEV ALSACIJE.

Paris, 7. okt. — Francozi in ameriške čete so včeraj prodrlje skozi nemško fronto v Sampaniji na širokom pasu. Francozi so vrgli sovražnika osem milj od Remsa in Američani so zasedli strategične višine severno od Exermonta.

Paris, 7. okt. — Uradno javlja, da so nemške čete zapustile bolgarsko. Srbi so dospeli do točke 50 milj severno od Skoplja.

Zeneva, 6. okt. — "Democrate" je dobil poročilo, da so Nemci že izpraznili štirideset vasi in trgov v Alsaciji-Lorenu od švicarske meje do Colmarja. Prebivalci v Muelhausenu in Altkirchu so dobili povelje, da morajo zapustiti imeno vasi.

Nemci izpraznjujejo Lille.

London, 6. okt. — Angleške armade so včeraj izvojevale nove in velike zmage. Dosegle so kanal Haute Deule in sovražnik je prišel zapuščati francosko trdnjavo Lille ob belgijski meji. Markal Haig poroča uradno, da je Douai v plamenu. Zažgali so ga Nemci. Dalje poroča Haig, da Nemci nagle zapuščajo utrbe zadnjih kilnih let na 45 kilometrov dolgi črti v smeri proti rekama Sulppe in Arnes. Ob kanalu Scheldt med Le Cateletom in Crevecoeurom so angleške čete zasedle višine La Terriere in vjele 800 mož.

Francozi vojni stan javlja o novih zmagah v Sampaniji. Rema je osvobojen topniškega ognja. Francozi so včeraj vzeli trdnjavo Brimont pet milj severno od Remsa, ki je bila v nemških rokah od začetka vojne; iz te trdnjave je sovržnik vedno bombardiral Rems. V zadnjih petih dneh so Francozi vjele 2500 Nemcev in vplenili 31 topov.

Nemci so na več krajih fronte srušili protinapadali, toda brez kakšnega uspeha.

Izpraznjevanje Belgije se vrši sistematično. Zdan ni več dvoma, da so Nemci prisiljeni zapustiti belgijsko obrežje. Prevažanje materiala in velikih topov se vrši noč in dan.

Belgijski vojni stan je javil slišati, da so belgijske britske in francoske čete tekom svoje ofenzive v Flandriji od 28. sept. vjele 10,500 Nemcev in vplenile 350 topov ter 600 strojnih pušk. Zavezniki čete so okupirale vse flandrske hribe v daljavi devetih milj na 25 milj dolgi fronti. Ypres in Dixmude sta rešena sovražnega topniškega ognja.

Ameriške čete prodrlje tri milje v Sampaniji.

Paris, 6. okt. — Uradno poročilo se glasi, da so sovražnik uničili na 28 milj dolgi fronti severno od Remsa. Francozi in Američani so včeraj napredovali tri milje. Sovražnik zapuška ozemlje in utrbe, ki jih je držal vsi štiri leta. Mogočna naravna trdnjava gora Argonne je brez malega ves v francosko-ameriških rokah; deset (Dolje na 2. strani, 2. kolona)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v obljepanju n. pr. (Sept. 30-15) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

KRINKA DEMOKRACIJE.

V Nemčiji in Avstriji je te dni veliko hrupa o demokraciji. Kajzer Viljem je imenoval kancelarjem badenskega princa, o katerem vpijejo, da je velik "demokrat"; v nemški kabinet je kajzer potisnil par prodanih socialistov in zdaj se tolče po prsih, češ: "Vidite, kako smo demokratični!" V Berlinu in na Dunaju kriče o parlamentarni vladi, o avtonomijah za podložne narode in o miru, miru, miru...

Zakaj ta hrup? Kje so bili načrti za parlamentarno vlado pred štirimi leti? Zakaj ni Avstrija govorila o avtonomijah takrat, ko je udrla v Srbijo? Kako je mogoče, da kajzer danes poklada ministrsko kapo socialistom na glavo, medtem ko jih je pred vojno nazival "nesramna banda" in ko je po izjavah mnogih, ki nekaj vedo, začel vojno poleg drugih namenov tudi s tem namenom, da uniči socialistično gibanje v Nemčiji?

Treba je le vzeti v poštev dogodke zadnjih tednov in stvar je jasna. Kajzerju in njegovemu razredu teče voda v grlo in storil bo vse, samo da ostane na tilniku ljudstva. Imperialistična Nemčija se je združila celo z najradikalnejšimi fanatiki na svetu, z ruskimi boljševiki, samo da doseže svoj namen; pripravljena je združiti se z vsemi hudiči v peklu, ako bi kje eksistirali, pa se ne bi s socialisti Scheidemannovega kalibra, ki so popolnoma neškodljivi, veliko manj škodljivi kot Leninovi boljševiki.

Parlamentarna vlada, socialistični ministri. In druge radikalne primitivnosti v Nemčiji in Avstriji so kolosalni bluff, velika krinka, s katero hočejo preslepiti ljudstva v zavezniških državah in Ameriki. Verjemite nam, da pride iz Nemčije in Avstrije še večji bluff. Avstrija je na primer pripravljena posaditi okrog ministrske mize same socialiste — seveda take, ki so le po imenu socialisti — samo če bodo zagovarjali obstanek Avstrije kot celote, in nemški socialisti v Avstriji jo zagovarjajo.

Bodimo odločni in neizprosni: Miru z Nemčijo in Avstrijo ne more biti, dokler se nemški in avstrijski kajzer ne podata brezpogojno kakor se je podal bolgarski Ferdinand in dokler sedanja monarhistična Avstrija ne podpiše sledečega poveljnega pogoja:

Mene ni več!

Dokler se to ne zgodi, je vse humbug, kar prihaja iz Berlina in Dunaja.

ŠPANSKA INFLUENZA — NE BOJTE SE JE!

Iz Evrope smo dobili bolezen, ki se je pravzaprav že razširila po vsem svetu. Pravijo ji španska influenza. Bolezen ima simptome — tako pravijo zdravniki — ki so podobni simptomom pljučnice in tudi navadnemu prehlajenju.

Ta bolezen nas ne sme prav nič motiti, a še manj paniti. Pljučnica ni nič manj nevarna in na tisoče ljudi zbolijo in umrje za pljučnico vsako jesen in pomlad, pa se nihče ne razburja. Vsaka bolezen je nevarna, ako se človek ne zavaruje proti nji. Navadno prehlajenje, ki se pojavi s kašljem in mrzlico, se lahko razvije v akutno vnetje sapnika in pljuč, in v tem letnem času, ko se naglo spreminja vreme, ko imamo v štiriindvajsetih urah vročino in mraz, bo na tisoče oseb prehlajenih, ampak zaradi tega še ne bodo imeli španske influence. Kdor skrbi za svoje zdravje in se zavaruje proti prehladu, je varen tudi pred influenco.

Srečni smo lahko, da je šele po štirih letih strašne vojne prišla nekakšna influenza, ki je pa nič proti boleznim, kakršne se navadno razsajale in morile človeštvo ob času vojne v prejšnjih časih. Poglejmo v zgodovino in videli bomo, da je ni bilo vojne, kateri ne bi bila sledila strašna epidemija — kuga, kolera itd. — ki je pobrala več ljudi kakor pa vojna sama. Ljudje so bili takrat brez pomoči. Edino sredstvo, ki so ga poznali proti kugi in

koleri, je bilo, da so drli v cerve in klečeči so dvigali roke proti nebu — toda medtem so okužili drug drugega in kdor ni bil bolan, ko je šel v cerkev ali v procesijo na kakšni požji poti, je prišel okužen iz cerkve ali božje poti in ceste ter hiše so bile polne mrličev.

Zahvalimo se moderni vedi, da danes ni več tako. Ravno v tem trenutku čitamo, da je zdravstveni komisar v Chicagu zapovedal vsem čikaškim škofom, da morajo zapreti cerkve ob nedeljah, ako se ne bodo pokorili zdravstvenim predpisom proti influenci. Če bi se bil kdo predrznil zapovedati kaj takega v srednjem veku, ko je črna kuga morila ljudi, bi ga bili takoj sežgali na grmadi. Bodimo torej hvaležni, da živimo v času praktične znanosti, ko zdravniki zatro vsako bolezen že v kali, ali jo pa kmalu omeje, da ni nevarna; in zahvalimo se moderni izobrazbi, ki uči človeka, da si mora iskati zdravja pri zdravniku in v higijeni, ne pa v cerkvi in pri copernicah.

Zavarujmo se torej proti bacilom in pojdemo svojo pot z delom, kakor da ni nobene bolezni. Kdor začne kašljati in kihati, naj gre takoj k zdravniku in se ravna po njegovih nasvetih. Čuvajte se prostorov, ki niso prezračeni; imejte čisto stanovanje in odprta okna. Pazite na otroke, ki se najprej nalezajo bolezni, če pridejo v družbo bolnih otrok.

Predvsem — vrzite od sebe vsako bojazen. Kdor se najbolj boji, je prvi bolan. Nekoč v šali privezali človeka na stol in mu rekli, da go bodo rezali z nožem. Vtaknili so mu boste noge v čebriček gorke in z rdečo tinkto pobarvane vode in potegnili so topo stran noža po njegovih podplatih. Mož je videl rdečo vodo, mislil je, da je res njegova kri in se je tako ustrašil, da je v hipu umrl, dasi-ravno ni imel niti praske na nogah. To naredi strah.

DOPISI.

Časnikarsko kameleontstvo. — Zakaj napadajo Kristana.

Bear Creek, Mont. — Že mnogokrat sem slišal, da je newyorški slovenski dnevnik nenaklonjen napredku slovenskega delavstva v tej deželi. Jaz takih govoric nisem smatral resnim, ker so se mi zdele le nekako politično bojno sredstvo; ene struje proti drugi. Lista nisem poznal natančneje, ne njegove taktike v prejšnjih letih. Toda videl sem to poletje, da je med glasili Slov. rep. združenja in da je semintja napisal tudi kak članek v prilogi tej organizaciji. Jaz sem predplačan na omenjeni dnevnik ravno iz tega razloga, ker sem čutil za svojo dolžnost podpirati vse tiste liste, ki pišejo za pravo demokracijo.

Toda spoznat sem moral neznanost tega lista, katero ko mu očitati že tolikokrat preje. Tako se spreminja ta slovenska gospoda kakor vreme brez vprašanja, ali je to spreminjanje narodu v korist ali v škodo. Do pisanja tega dopisa me je privedlo to preskakanje iz enega tabora v drugega in pa napadi v newyorškem dnevniku na poštene slovenske boritelje za demokracijo. Razne niče imajo na razpolago kolone lista ob Atlantskem morju za napadanje naših borec, katerim očitajo spreminjanje političnih nazorov. Posebno Kristanu so namenjene te puške in kar je najzadnje, napadajo ga ljudje, ki si ne upajo niti s svojimi imeni v javnost, pa streljajo raje iz zasede kar v hrbet. S stvarnimi argumenti ne naredi nič in to vedo ti skrivati. Zato se raje poslužujejo umazanega osebnega boja, natočevanja in sumničenja. Pod svoje "umotvore" pa se podpisujejo "naročnik lista", "član društva N. N.", "socialist brez knjižice" itd. Kdo so ti ljudje? Kje se skrivajo? Kaj je njihov namen? Ako pazno premislite njihovo taktiko, tedaj morate priti do zaključka, da je za vsem napadanjem ena mašina, ki izrablja duševne rezeže v svoje nepošteno namene očrnuti v prvi vrsti Kristana in ga politično ubiti. Zato mu je treba vzeti zupanje med našim narodom in drugimi Jugoslavi. Obenem ga hočejo prikazati ameriškim oblastim kot nevarnega človeka. Razsodnosti ameriških Slovencev se je zahvaliti, da nasprotniki ne morejo doseči svojih namenov. Ameriški Slovenci znajo misliti sami in puste drugim misliti zanje. Naši ljudje čitajo vse, tudi napade in natočevanje proti našemu članstvu in vodilnim osebam. Smola naših nasprotnikov pa je, da niso v stanju niti razkazati, kar bi bilo omadežujočega značaja, niti Kristanu, niti kakemu drugemu članu SRZ.

Velika večina slovenskega delavstva v Ameriki in domovini pozna Kristana kot svojega najboljšega prijatelja, ki je stal vedno v aktivnem boju za pravice ljudstva. Zato je moral trpeti preganjanja oblasti v domovini ter napadanje v meščanskem časopisu. Tu pa ga napadajo razne neznačajne časnikarske kreature brez vsakega znanja o socialnih vprašanjih, o jugoslovanskem problemu ter drugih stvarih mednarodne važnosti. Ti politični otroci se v svoji predrznosti spravljajo na narodno tribunino in kriče: "Mi smo tisti, katere je poslal bog vam v odrešenje."

Na svojo strano so pridobili nekaj ljudi, ki so meščanoma; zapuščene reze na dihu in niso sposobni misliti z lastnim umom in se niso še nikdar potrudili sodelovati v kakem gibanju za kulturno delo. Te vrste ljudi so sužnji svojih strasti in ena glavnih je poganjanje; oni zabavljajo čez vse, kar jim že pride na misel: čez Kristana, "farje", Ameriko, Jugoslavijo, Srbijo, Angleže, tudi čez Nemce in kajzerja in nazadnje še čez slovensko "špraho". Takim ljudem seveda ne moremo zameriti in še manj ljudi ne ožramo. Če zabavljajo čez SRZ, Jugoslavijo, Kristana itd., jih moremo le pomilovati vsled njihove duševne praznoti, kajti pojasnjevanje, tolmačenje in podučevanje ne pomaga dosti, največkrat nič. Če taki duševni revčki napadajo Kristana, se on na to niti ne ozira, kajti preveč pozna ljudi. Ravno tako se ne ozira tisti, ki ga poznajo. Meni naprimer je osebno znano njegovo delovanje v domovini. Čul sem ga na shodu, videl ga aktivnega v delavskih bojih in čital njegove duševne umotvore, s katerimi je obogatel slovensko književnost. Slovensko delavstvo je dolžno Kristanu veliko hvale, ravno tako slovenska kultura, za katero je on neumoren delavec. Poznan je kot intelektualec ne samo med Slovenci, nego tudi med drugimi narodi. Potem pa ti prihajajo duševne niče, pa mečejo nanj kepe blata kot kakli počestni pobalini. Tak je svet. Obžalujem in obsojam vsak list, kateri imenuje v svojih kolonah Kristana izdajalca slovenskega ljudstva in demokracije. Ravno to velja za "G. N.", ki je tudi padel tako globoko, da je par duševnim revam pustil zapisati te besede. Ali prav nič ne čutite neamislivosti takih izbruhov v naši listih naročnikov? Meni se zdi, da je vam včasih že žal, toda je stvar z vami taka, kot s tistimi, ko je zaigral polovico poestava, pa je dejal: "Kamor je šla krava naj gre se tele." Pa je zabil vse posestvo z izgrajenim.

Pravimo, da ima vse, kar se dogodi na svetu, svoje vzroke. Torej ima tudi brezmejno napadanje na Kristana svoje vzroke. E. Kristan spada med ene tistih jugoslovanskih politikov, ki pozna sistem družbe do dna in ki je že od mladega študiral politična in gospodarska vprašanja in ima v tem oziru bogate izkušnje. To njegovo globoko politično znanje pa je na poti ljudem, ki zasledu-

jejo razne politične ambicije na račun zavednega ljudstva. Kristan je takoj v začetku spoznal njihove nakane in to jih jezi. Smatrajo ga svojim najnevarnejšim nasprotnikom, zato tako silen boj proti njegovi osebi. Povedal je narodu, da živimo v časih, ko se odločuje poudaritev. Povedal mu je, da se bo v tej vojni odločevalo tudi o jugoslovanskem vprašanju in povedal je ljudstvu, da mora ono samo nekaj storiti, če hoče doseči demokratično rešitev tega, za nas tako važnega problema. Pojasnil mu je intrige nekaterih jugoslovanskih politikov, ki jim ni zato, da se združijo Jugoslavi v demokratično Jugoslavijo, nego so od zadaj dinastični in birokratični interesi. Povedal je narodu, kaj je v danih razmerah najboljša pot, kaj mora storiti naše ljudstvo za osvoboditev svojcev v domovini. Ustanovili smo si organizacijo, ki je po dobrem onemletnem delu postala vodilna moč med ameriški Slovenci in se razširja tudi med Hrvati in Srbi in to hitreje, kakor pa je ljudje nasprotniki demokratične Jugoslavije.

Dokler ni bilo krfske deklaracije, se je v večini krogih mislilo, da delajo razni jugoslovanski politiki, ki se nahajajo v krajih izven mej avstro-ogrske monarhije, za pravo demokracijo. Toda deklaracija je razblijala te dvome, če tudi so njeni agentje poskušali napačno tolmačiti njeno stališče. Vedno več ljudi je spoznalo pravi pojem deklaracije, ki bi, če bo odločilna pri reševanju jugoslovanskega vprašanja, odvrnila jugoslovanskih narodov o svoji bodoči usodi. Ako bi bili agentje krfske deklaracije jasni, to je da bi povedali odkrito brez ovinkov, kaj zahteva in kaj ne zahteva krfska deklaracija, tedaj bi jim ne bilo mogoče pridobivati pristavev, kajti ljudstvo bi se v tem slučaju kompaktno ločilo od njih. Zato so se posluževali zaviljanja in dela krfske deklaracije jim je bila le nekaka formalnost. Vse drugačno taktiko vrši SRZ. Njen program je jasen in ga ni treba prav nič tolmačiti. Tudi krfske deklaracije nismo tolmačili, ker jo ni treba. Vsebinska deklaracija je njeno tolmačenje. In te so povedali ljudem pridajatelji jug. demokracije, med njimi tudi Kristan. In to je, kar jezi naše nasprotnike. Ker niso prijatelji jasnosti, nam zamerijo, ker smo mi jasni. Najbolj pa besne zato ker pravilno tolmačimo njihovo deklaracijo. Zato ves njihov boj proti naši organizaciji. Mi pravimo: Mi smo za združenje Jugoslovancov v federativni republiki. — Zakaj niso naši nasprotniki ravno tako jasni, pa bi izjavili: Mi smo za združenje Jugoslovancov v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Njihova izjava zahteva tako. Zakaj tudi ne govorijo, kakor mislijo? Vedno ponavljajo trditve, da bo že narod v domovini uredil vladno formo svoje bodoče države. Mi v Ameriki jim nimamo pravice nifesar diktirati. To naj velja samo za nas, ki smo za republiko. Njim pa je popolnoma svobodno določati, kdo bo kralj, kake pravice bo imel in kake pravice bo imel njihov parlament. Oni si torej laste pravico o odločevanju vladne forme bodoče Jugoslavije. Drugi, ki se ne strinjajo z njimi pa morajo molčati. Ali je tako mišljenje demokratično? Ena stvar je jasna. Oni bi radi še sedaj uveljavili program krfske deklaracije, ker se boje narodovega samoodločevanja. Oni so še zdaj prepričani, da se ljudstvo ne bo navduševalo po tolikih letih trp-

PROSVETA Mrs. Koshak. Ijenja za žezla in krone. To ljudstvo bo zahtevalo državo za ljudstvo z ljudsko vlado.

Slovenec v domovini nam bi radi prikazali kot pristake krfske deklaracije, dasi-ravno vemo iz vseh njihovih izjav, da streme po samoodločevanju in to povdarja po povodu ob vsaki priliki. Mi vemo in tudi nasprotniki vedo, da našemu narodu v domovini republika ni neznan stvar in jo zna pojmiti. Mnogo Slovencev v domovini je bilo preje v Ameriki. Ti so agitatorji za republiko. Mnogo izobražencev je bilo republikanskega prepričanja že pred to vojno in republikanska ideja se je med vojno v njih še bolj utrdila. Mase so pričele razumevati, da jih je pahnili v vojno militaristični monarhizem centralnih sil, kjer nima ljudstvo v tako va-

žnih vprašanjih nobene besede. Če takega ljudstva, ki se tako jasno zaveda svojih človeških pravic, se ne more pričakovati podpore za monarhistično propagando.

Pravimo, da se borimo za demokracijo. Vaj trdimo to; le demokracijo si predstavljamo na različne načine. Nekateri mislijo, da je demokratično, če se odstavi enega vladarja, pa se na njegovo mesto postavi drugo veličanstvo. Eni si jo predstavljajo, da je demokratična osvoboditev narodov, če se jih odvzame eni monarhiji, pa se jih podloži drugi. So ljudje, ki se neprestano tolečejo po prsih in se slave kot največji borci za demokracijo. Toda če jim kdo odgovarja, da njihova demokracija ni prava, tedaj se čutijo užaljene do dna duše in poskušajo storiti vse, da se skrunitve njihovih "svetih" oseb uniči. Vsi se borimo za demokracijo. Tudi kajzer v Berlinu se postavlja kot borec za "svobodo" človečanstva proti zavezniškim, ki jo ugrožajo. Tudi mi se borimo za demokracijo, za tako, za kakršno so se izjavili vsi resnični prijatelji človeštva, med njimi tudi predsednik te republike Woodrow Wilson. Za tako demokracijo deluje in se bori Slov. rep. združenje. Vsa druga odevanja z demokratičnim plaščem so le "kamoflaža" za zavajanje ljudstva, ki ni o stvari dovolj poučeno. Ako se tudi vi smatrate za takega boritelja demokracije, tedaj se pridružite našim vrstam in pomagajte do hitrejšega triumpfa.

George Gornik.

Butte, Mont. — Stavka, ki je prišla 12. septembra, se je po posredovanju vladnega zastopnika končala 30. septembra. Pogajanja so se udeležili zastopniki vseh uni, tudi tistih, katerih članstvo ni bilo zastavljalo.

Delavec se s pogajanjmi lahko precej zadovolji, kajti karte se bodo v bodoče izdajale po vladnem sistemu mesto po dosedanjem sistemu korporacije A. C. M. Co. Plače delavcev se bodo urejevale po razmerju tržnih cen življenjskih potrebščin, ne pa po dosedanjem sistemu tržne cene bakra. Pogajanja in preiskave se še nadaljujejo.

Preiskava je tudi dognala, da je imela družba najetega odvetnika Dan Kellyja, ki je najemal agitatorje, ki so prirejali govore za stavko. Družba je imela s tem seveda gotove namene, ki gotovo niso bili v korist delavstvu. Načrti teh plačilnih "delavskih" agitatorjev so se izjalovili. Razum uide I. W. W. se ni nobena druga pridružila stavki. Tudi večina delavstva izven organizacij je ostala na delu za časa te stavke.

Zasledovalec dnevnih dogodkov.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

— h, Butte, Mont. — Mislimo da ne, kajti dosedaj še ni bilo takega proglasa. Sicer pa bi o stvari poročali vaši lokalni listi, ako bi se proglas nanašal na vse države.

ANTILOPE IN MEDVEDE UGROŽA TREBLJENJE V COLORADU.

Denver, Colo. — Večinoma je velika divjačina v zapadnih državah iztrebljena, država Colorado je pa kljub temu še vedno na gisu, da ima veliko divjačine. V tukajšnjih gorah živi še antilopa, kanadski jelen ali vapii, srna, gorski oven. Poleg te divjačine živi tudi medved, lisca, volk, gorski lev, ris in divja mačka.

Antilopa in medved bosta kmalu iztrebljena, ako ne bo sprejeta postava, ki ju varuje pred lovcem.

Walter B. Frazer, varuh divjačine, pravi, da so vse pripravde o divjosti medveda na naveden izrekljotine. Medved beži, ne gleda človeka. V boj se spusti le tedaj, če spozna, da ne more pobegniti. V tukajšnjih gozdovih in gorah živi črni in sivi medved.

Kako velika je ameriška armada.

Washington, D. C. — Kongresnik Lunn iz New Yorka, ki je član d. eka za vojaške zadeve, je podal sledečo sliko o velikosti ameriške armade: Ako se postaviš na gotovo točko in če bi bilo mogoče, da bi vsa ameriška armada kovala v vrsti mimo tebe, boš stal tankač celih 51 dni predno pojde mimo tebe zadnji vojak. Tako velika je danes ameriška armada.

Kajzer, sultan in Karl prosijo Wilsona za mir!

(Nadaljevanje s prejšnjimi stranmi)

skim poslanikom glede na mir. Turčija je obljubila, da ne stori nobenega koraka brez sporazuma z Nemčijo in Avstrijo.

2. Dunaja poročajo, da je baron Burian povedal poslancom nemške nacionalne stranke, da razmere zahtevajo revizijo avstrijske ustave v smeri federaliziranja Avstrije, toda revizija se ne more vršiti brez sporazuma z raznimi narodi v monarhiji. Čehoslovaki in Jugoslovani so odrekli vsako sodelovanje pri reviziji ustave.

KITAJSKA PRIZNALA ČESKOSLOVAŠKO REPUBLIKO.

Washington, 6. okt. — Državni departament je sprejel obvestilo, da je kitajska vlada uradno priznala novo čehoslovaško republiko.

PREMIERJA NE BO, DOKLER NI SOVRAŽNIK NA SVOJIH TLEH.

Washington, 6. okt. — Dolgo pričakovana mirovna ofenziva Nemčije je tukaj. To je mnenje vladnih uradnikov v Washingtonu, ko so slišali čitali neoficijska poročila iz Amsterdama in Stockholma, da hoče Nemčija in Avstrija predložiti ponudbo za splošno premirje in za mirovno pogajanje.

Oficijelni Washington je hladen in molčeč. Lansing ne mara govoriti o stvari in drugi pravijo, da jim ni to nič novega. Predsednik Wilson je napovedal kajzerjevo ofenzivo za mir že 27. septembra v New Yorku in svari je, da se ne smemo ozirati na take ofenzive, dokler ne pride pravi čas.

Zdržane države bodo ignorirale vsako ponudbo za premirje, dokler se nemške čete v Belgiji in Franciji in drugod na tujih tleh. Kajzer se nemška armada umakne na svoja tla na zapadu in vzhodu, tedaj morda pride čas za govorjenje o miru.

MIROVNI HUMBURG NEMOLJE IN AVSTRIJE.

Novi kancelar in Karl beračita za mir.

Amsterdam. — Berlinski "Tagblatt" je pričel zadnji petek, da je avstro-ogrsko vlada naprosila Holandijo, da naj povabi zavezniške in Ameriko k mirovnemu pogajanju. Holandska vlada je baje že poslala vabilo.

London. — Po vestih iz Kodanija se je nemška vlada udala pri tisku socialistov in bo v par dneh povabila zavezniške in mirovno konferenco. "Vorwaerts", glasilce večinskih socialistov, piše, da so socialistični poslanci v nemškem državnem zboru glasovali — razen sednih — da bodo podpirali vlado novega kancelarja princa Maksimilijana. Po mnenju tega lista bo Maksimilijan še te dni predložil ponudbo za splošni mir na podlagi sledečih štirih glavnih točk: liga držav; mednarodno razsodilsko, razorožitev nobenih nemških anekvij bodisi na zapadu ali vzhodu.

O novem kancelarju pišejo, da je pacifist že od začetka vojne in takrat, ko je prišlo do preloma z Ameriko, je baje zbolel jeze nad kajzerjevo vlado.

Avstro-ogrsko vlada je začela novo mirovno ofenzivo. Hammasch, ki baje nasledil sedanjega ministrskega predsednika Husaraka, piše memorandum, v katerem razklada naziranje Avstrije Wilsonovih mirovnih načel. Ta memorandum pošlje avstrijska vlada predsedniku Wilsonu.

Washington. — Državni tajnik Lansing pravi, da ameriška vlada se ni dobila nikakršne uradne vesti o novi mirovni ponudbi Avstrije. Tukajšnji vladni krogi gledajo s sumom na mirovno gibanje v Berlinu in Dunaju. Ako pa Avstrija res poskuša z novim "tipanjem", bo dobila odgovor kakršen je bil na njeno zadnjo noto. Edino v slučaju, če se Avstro-Ogrska poda brezpogojno, tedaj bo Amerika z zaveznički vred govorila.

Češka proglasi neodvisnost. Amsterdam. — Budapeški list "Azest" poroča, da bo Češka v kratkem proglasila neodvisnost. List piše: "Člani češkega Narodnega odbora se ne boje ječe niti smrti. Naredili so že svoje oporoke in rešili vse svoje privatne zadeve. Neodvisnost Češke je zagotovljena. Vse priprave v Pragi so že dogotovljene, člani nove vlade so že imenovani, državni program je gotov in češki denar že kroži privatno."

Avstrijska vladna kriza. Carin. 6. okt. — Z Dunaja poročajo, da je baron Husarek, ministrski predsednik, demisioniral in z njim vred je odstopilo vse ministrstvo. Ako cesar sprejme demisijo, tedaj gotovo pride na krmljo vlade pacifist profesor Lammasch.

V Budapešti smujejo koalicijsko vlado, pri kateri bodo tudi socialisti. Grof Andrássy je pripravljen organizirati koalicijsko pod pogojem, če se Tisza umakne iz političnega življenja.

Nemški listi se veliko bavijo z vladno krizo v Avstro-Ogrski. Na Dunaju in v

Budapešti nameravajo uvesti koalicijsko vlado.

Baron Husarek bi rad spravi v ministrstvo voditelje vseh političnih strank in na programu ima federalizacijo monarhije, toda čehoslovaki, Ukrajinci in Jugoslovani nečejo nič slišati o koaliciji. Zadnje viharne debate v avstrijskem državnem zboru med separatisti (tako imenujejo Čeh, Jugoslovane in druge, ki zahtevajo ločitev od Avstrije) in lojalisti, so rodile to, da so se združili nemški socialisti, krščanski socialci in dunajski naprednjaki z nemškimi nacionalci proti separatizmu.

Obenem prihajajo vesti iz Budapešte, da se tam snuje nekakšna koalicijska vlada.

Nova nemška vlada. Kodan. 6. okt. — Iz Berlina javljajo uradno, da je dr. W. S. Solf, desedanjí kolonijalni minister, imenovan ministrom za zunanje zadeve. Matija Erzberger, klerikalni vodja, je državni tajnik brez portfelja. Socialist Bauer je državni tajnik ministrstva za delo.

Dr. Ed. David, socialist, je podtajnik zunanjega ministrstva. Admiral Hintze, ki je že resigniral, se je premislil in pridružil se je večinski strankam na kar ostane v kabinetu. Hintzejev korak je silno presenetil vsenemec.

Nemški radikalni socialisti so za plebiscit v Alzaciji. Ženeva, Švica. — Semkaj je prišel delegat manjšinske socialistične stranke, ki zastopa centralno zvezo nemških delavskih sindikatov (strokovnih unií). On pravi, da ima pri sebi dokument, ki ga izročil francoskim socialistom. Dokument vsebuje predlog nemške manjšinske stranke, da se Alzacija-Lorena odstopi Franciji, toda prej mora prebivalstvo glasovati, dali je zadovoljno s tem. Dalje je rekel, da upa na velike politične izpremenbe odkar so socialisti v kajzerjevem ministrstvu.

Kralj Ferdinand je odstopil. Pariz. — Z Dunaja čez Basel poročajo, da je bolgarski kralj Ferdinand abdiciral v korist svojemu sinu Borisu, kateri je že prevzel vlado.

Srbske čete so po nepotrjenem poročilu že okupirale Niš, Leskovac in Vranjo. Niš je bil glavno mesto Srbije, ko so Avstriji vzele Belgrad in nahaja se 75 milj severno od Skoplja in 125 milj južnovzhodno od Belgrada; Leskovac je 20 milj južno od Niša in Vranja je 30 milj južno od Leskovca.

Grške čete so zasedle Seres in Demir-Hisar v istočni Macedoniji. Bolgari so kršili pogodbo premirja s tem, da so iz grških mest odpeljali vsa živila in drugo blago. Seres je imel pred vojno 25.000 prebivalcev, toda zdaj so jih Grki našli le 5000.

V Solunu so bile v soboto velike slavnosti vlad poraza Bolgarske. Na glavnem trgu je bil velik shod, na katerem so govorili grški ministri predsednik Venizelos, zavezniški poveljnik general d'Esperey in drugi. General d'Esperey je dejal: "Kmalu bomo udarili na Carigrad in vrgli Turke enkrat za vselej nazaj v Azijo."

Albanija bo kmalu izpraznjena. London. — Po uradnih poročilih iz Rima se Italijanske čete bližajo El-Bassanu in Avstriji se umikajo v največjem neredu. Italijani prodirajo na 50 milj dolgi črti od morja do pogorja Tomorica. Reka Semeni je prekoračena in ravnina Mazuklja in Ljubno je že v rokah Italijanov.

Soditi je, da Avstriji in Nemci ne bodo več imeli celotne fronte na Balkanu, pač pa bodo vodili bojevanje z manevri okrog orientalske železnice.

Bolgari imajo novega kralja. Amsterdam, 6. okt. — Kralj Ferdinand se je odpovedal prestolu zadnji četrtki in v petek ponudi je zapustil Bolgarsko. Njegov sin Boris je takoj zasedel prestol in njegovo prvo delo je bilo, da je podpisal naredbo za demobilizacijo armade. Vsi bolgarski ministri so podali ostavko, toda Boris jih je preprosil, da še ostanejo, ker jim zaupa. Novi kralj je star 24 let.

Revolucija v turški armadi. Carin. 6. okt. — V turški armadi je izbruhnila revolucija. Vest se glasi, da je 10.000 turških vojakov na poti v Carigrad z zahtevo, da mora odstopiti Enver paša. Med rebeli in lojalnimi četami so bili krvavi spopadi, toda izid boja ni še znan. Veliki vezir in minister notranjih zadev sta odstopila.

Bolgarski socialisti zahtevajo balkansko federacijo. Basel, Švica, 6. okt. — Bolgarski socialistični list "Narod" v Sofiji piše, da bo združena bolgarska socialdemokratska stranka podpirala vlado v sobranju (parlamentu) le v eni zadevi in to je mir. Socialisti zahtevajo, da vlada sklene tak mir, ki bo jamčil prijateljske odnose med narodi na Balkanu in ki prinese ligo ali federacijo balkanskih držav.

Sovjetska Rusija je pretrgala mirovno pogodbo s Turčijo. Amsterdam. — Berlinski "Vorwaerts" poroča, da je sovjetska vlada v Moskvi obvestila turško vlado, da je razveljavljena brestlitovska pogodba, kar se tiče mirovnih odnosov med Rusijo in Turčijo.

VESTI Z BOJIŠČA. (Nadaljevanje s prejšnjimi stranmi)

kilometrov tega gozda je že okupiranega. Sovražnik se ljuto brani in njegovi topovi ter strojne puške mudijo silovit odpor, ali ves napor je zastonj.

Z ameriško armado v Šampaniji. 6. okt. — Ameriške čete, ki operirajo med reko Maso in gozdom Argonne, so včeraj prodrele tri milje na osem milj dolgi črti med Lujani bojem. Bila je bitka, v kakršni še niso bili ameriški polki, toda znano je stalno na naši strani. 4000 Nemcev je bilo vjetih. Američani so osvojili Romagne in Cunel, ki sta glavni točki na razbiti krmihidalski črti, in zdaj se bližajo postojanki Grand Pre, ki se nahaja 25 milj severovzhodno od Verduna.

V vzhodni Šampaniji se umikajo Nemci proti reki Arnes. Američani so že dosegli to reko. Nemci imajo največje izgube v bojih z ameriški četami. Na ameriškem bojišču je največ nemških mrličev, kar dokazuje, da je tamkaj odpor najhujši in bojna sila Američanov neomahljiva.

71.000 Turkov vjetih. London, 6. okt. — Uradno poročajo, da so britiske čete generala Allenbyja v Palestini in Siriji tekom ofenzive od 18. sept. vjele čez 71.000 Turkov in vplenile 350 topov; Arabci so poleg tega vjele 8000 Turkov. Položaj je nespremenjen. Angličani čedijo deželo severno od Damaska.

654 BOLNIKOV IN RANJENECV SE JE VERNILO DOMOV. Washington, D. C. — V tednu, ki je končal s 27. septembrom, se je vrnilo domov 654 bolnih in ranjenih vojakov. Tako poroča vojni departament.

Avstriji in Nemci beže iz Balkana. Pariz, 6. okt. — Uradno poročilo se glasi, da zavezniške čete nadaljujejo z okupacijo Bolgarske. Srbi so dosegli staro srbsko-turško mejo in osvojili Prizren. Južno od Vranje je bila 3. t. m. bitka z Avstro-Nemci, ki so se umaknili proti severu.

Italijani se bližajo El-Bassanu in Albaniji.

AMERIŠKE IZGUBE. Washington, 6. okt. — Vojni departament je objavil v zadnjih 24 urah 761 imen. Izgube: 155 mož ubitih v boju, 200 jih pogrešajo, 295 je težko, eden lahko in trije neznano kako ranjeni, 69 jih je umrlo za ranami in 20 vlad boleznimi, 10 mož je smrtno ponesrečilo in sedem je vjetih.

Med drugimi je tudi ime: John Kerze, Chicago, umrl za rano.

Američani v oklepih. Z ameriško armado ob Masi. — Ameriški ostrostrelci nosijo zdaj modree, ki jih ne prodere krogla. Te modree so vzeli Nemcem, ki so jih med begom pometali od sebe.

Nemci so med umikanjem v Šampaniji zastopili sadje na mnogih vrtovih, toda Američani so hitro zasledili najnovejše vau-dalsko početje sovražnika.

Francija grozi z reprisali. Pariz. — Francoska vlada je naslovila na Nemčijo slovesno svarilo proti upoštevanju okupiranih pokrajin v Franciji in Belgiji. Vlada grozi, da pride ostrakazen za barbarsko delo.

London. — Da namerava Nemčija sistematično spremeniti v puščno vso severno Francijo in Belgijo, je razvidno iz članka v berlinskem "Lokal Anzeigerju", ki se glasi: "Zavezniški vedo, da bo Belgija puščava predno zavzame angleška zastava v Kelmorajnu, in predno bodo napadli svoje konje v Reni, ne ostane od belgijskih mest niti kamen na kamnu. Vse belgijske industrije bodo pometene s površja, zemlje in rudniki ne bodo več za rabo; gozdovi in polja ne bodo več rodila 50 let vstedi milijonov granat."

ČESTNOŽELEZNIŠKI BARONI NAPIŠUJEJO VODO NA SVOJ MLIN. Chicago, Ill. — Interesi, ki so združeni ali imajo prijateljske stike z čestnoželezniškimi baroni, se že pripravljajo, da omamijo tako volilce, da bodo glasovali za čestnoželezniško predlogo dne 5. novembra.

Zbrali so se v hotelu La Salle, da izvolijo odbor petih članov, ki naj vodijo "podočno kampanjo" v interesu čestnoželezniških baronov. Nobeden teh odborov, ki so prisostvovali seji, da organizirajo kampanjo, se ne vozi po čestni železnici na delo.

Na posvetovanju je bilo izgovorjenih mnogo praznih in votlih fraz, ki se sicer lepo slišijo, nimajo pa za ljudstvo niti najmanjšega koristnega pomena.

Rayner, ki je predsednik čestnoželezniškega občinskega odbora, je rekel: "Naša želja je, da držimo čestnoželezniško vprašanje zunaj politike."

Sekundiral mu je znani občinski svetovalec Capitain, ki je ob času čestnoželezniške stavke igral zelo klaverno vlogo: "Osebe, ki so v opoziciji proti tej odredbi, ne poznajo njene vrednosti za ljudstvo."

Mr. Capitain se motil Tisti, ki oponirajo odredbi, poznajo dobro "zaslugi" mr. Capitaina za ljudstvo, še bolj pa vrednost čestnoželezniške odredbe za ljudstvo. In ravno radi tega pomanjka bodo vsi pametni volilci dne 5. novembra glasovali proti odredbi.

MILIJONAR ARETIRAN RADI SLEPARJE. Knoxville, Tenn. — Agentje justičnega departamenta so aretirali tovarnarja in milijonarja W. J. Oliverja in deset oficirjev in uslužbencev W. J. Oliver Manufacturing kompanije. Obtožnica obita zaroto, s pomočjo katere so hoteli oslupariti vlado pri dobavi granat, sabotažo in izdelovanje pomanjkljivih granat. Agentje justičnega departamenta so zasegli tovarno.

654 BOLNIKOV IN RANJENECV SE JE VERNILO DOMOV. Washington, D. C. — V tednu, ki je končal s 27. septembrom, se je vrnilo domov 654 bolnih in ranjenih vojakov. Tako poroča vojni departament.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 2. aprila 1904.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 8087-59 NO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 88, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: J. Kubiš, 8523 Ewing Ave., St. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
Najstarejši: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Chicago, Ill.
Zapisničar: John Molek, 4008 W. 51st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODBOR:

John Ambrosi, box 351, Canonsburg, Pa.
Paul Berger, 741-1st St., La Salle, Ill.
F. S. Tischer, 674 Albee Ave., Rocksping, Wyo.

POBORNİ ODBOR:

Anton Krap, box 140, Canonsburg, Pa.
Jože Radišek, box 432, Smithton, Pa.
Rudolf Floterick, box 438, Bridgeville, Pa.
Jakob Miklavšič, L. Box 3, Wilkes, Pa.
M. Petrovič, 14815 Hale Ave., Collingswood, N.

VEROVNI KRAVNIK:

F. J. Kara, M. D., 6208 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
VSE DENARNE KADRE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:
JOHN VERDERBAR, 8087-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov
JOŽE AMBROSI, box 351, Canonsburg, Pa.
Pritožbe preprosto vsesko, ki sta jih volili prvi in drugi lastnosta, se pošiljajo na naslov:
ANTON KRAPI, box 140, Canonsburg, Pa.

VRI DOPISI, razprave, listi, samostojni listi, ki se pošiljajo na naslov:
UREDNIŠTVO "PROSVETA", 8087-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročila, oglaš, se pošiljajo na naslov:
UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 8087-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

V korrespondenci s tajništvo S. N. P. J., izdajništvo in upravljanje "Prosveta" se rabita imen uradnikov, marveč napisati naslov, ki je na navodih, ki želijo, da bo vsaka stvar hitro rešena.

V SVETILO ROJAKOM

premogarjen v okraju Imperial, Pa. in okoli, tam nekje se menda sedaj nahaja neki J. Hitecher, kateri je pred kratkim odšel iz mesta Livingston, Ill. Kupil sem od njega hišo z vsem pohištvom na kar je on takoj odšel a soproga je ostala tu in mi je nad polovico tega pohištva prodala in še pustila dolg v prodajalnah. Vsi del tega stvarim rojakem naj se mu nihče ne sode na lmanice njega kot sem to storil jaz. Frank Mrauljak, Livingston, Ill.

RADA BI IZVEDELA

za svojega strica Stefana Laznik in za Mako Ostreljko, koja sta se nahajala pre dnejak časom v državi Wisconsin in sedaj sta menda nekje v državi Pennsylvaniji. Kdor cenjenih rojakov ve za njihovo naslov prosim, da mi ga sporoči ako pa sama čitata in oglaš naj se mi javita na naslov: Alojzija Laznik, P. O. Box 38, Franklin, Kans. (Oct. 7, 8, 9.)

RAD BI IZVEDEL

za mojega brata Franka Turk, doma iz Roj pri št. Jerneju na Dolenjskem. Pred štirimi leti se je nahajal nekje v W. Virginiji, a sedaj pa ne vem kje je, ali je živ ali mrtev. Torej uljudno prosim vse cenjen rojake širom Amerike, če kdo ve za njegov naslov, naj mi ga naznani ako bo pa sam čital ta oglaš naj se mi javi na moj naslov: Ignac Turk, P. O. Box 431, Benld, Ill. (Oct. 5, 7, 8.)

Pravi kalifornijski MED

Is orisaneen svetlo 4 funtov a posodo \$7 60 funtov a posodo \$19 Garancirana kvaliteta. Importirana in prodaja ANTON VESELY, 1208 E. Kodale Ave., Chicago, Ill.

Pišite mi in jaz vam prispeljam med na dom.

BARBERTONSKI SLOVEN. OČM NAZNAJNE.

V svrhu čiščenja stranišč in dvorišč se vam priporočam. Izvršil bom vse delo strogo po določbah in po zmerni cen. Fr. Levstik, Doyleston, Ohio. R. F. D. No. 2. (Wayne Co.) ali pa pustite naročilo pri J. Debeveu v salunu.

POTREBUJEMO.

dekleta 14 do 16 let stara za delo v tovarni. Plaša po \$1.50 dnevno. Zgledite se pri: Keystone Box Company, 26th St. and Liberty Ave., Pittsburgh, Pa. (7x).

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strelja s njenimi idejami, podpiraj trgovca, ki oglašajo v Prosveti. — V saloni imam vse za vsakdanje potrebe, se po zmerni cen.

ANTON ZORNIK, Norwalk, Pa.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK.

631 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, ki ima 30 letne izkušnje v vsaki vrsti bolezni. Njegova zdravila so znana po vseh svetih in so zelo učinkovita. Zdravila so zelo poceni in jih lahko kupite v vsaki lekarni.

Vse bolniki, ki prihajajo po zdravila, jih dobijo brezplačno. Zdravila so zelo poceni in jih lahko kupite v vsaki lekarni.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, ki ima 30 letne izkušnje v vsaki vrsti bolezni. Njegova zdravila so znana po vseh svetih in so zelo učinkovita.

Zdravila so zelo poceni in jih lahko kupite v vsaki lekarni.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, ki ima 30 letne izkušnje v vsaki vrsti bolezni. Njegova zdravila so znana po vseh svetih in so zelo učinkovita.

Zdravila so zelo poceni in jih lahko kupite v vsaki lekarni.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, ki ima 30 letne izkušnje v vsaki vrsti bolezni. Njegova zdravila so znana po vseh svetih in so zelo učinkovita.

Zdravila so zelo poceni in jih lahko kupite v vsaki lekarni.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, ki ima 30 letne izkušnje v vsaki vrsti bolezni. Njegova zdravila so znana po vseh svetih in so zelo učinkovita.

Zdravila so zelo poceni in jih lahko kupite v vsaki lekarni.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, ki ima 30 letne izkušnje v vsaki vrsti bolezni. Njegova zdravila so znana po vseh svetih in so zelo učinkovita.

Zdravila so zelo poceni in jih lahko kupite v vsaki lekarni.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, ki ima 30 letne izkušnje v vsaki vrsti bolezni. Njegova zdravila so znana po vseh svetih in so zelo učinkovita.

Zdravila so zelo poceni in jih lahko kupite v vsaki lekarni.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, ki ima 30 letne izkušnje v vsaki vrsti bolezni. Njegova zdravila so znana po vseh svetih in so zelo učinkovita.

Zdravila so zelo poceni in jih lahko kupite v vsaki lekarni.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, ki ima 30 letne izkušnje v vsaki vrsti bolezni. Njegova zdravila so znana po vseh svetih in so zelo učinkovita.

Iz življenja Tomaža Križaja

Povest. Spisal Josip Hrastar.

(Nadaljevanje.)

"No, zagovarjaj ju kakor hočeš. Kako pa to, da ga ni nobeno nedeljo v našo družbo, ko zahajamo k Polaju? Ali smo mu premajhni ali preveliki? In veste li, kam hodi? Vsako nedeljo sta s Strelom v Majdetovem mlinu, to sem izvedela ravno danes. Po skrivnih potih plazita tja doli in ostajata tam pozno v noč. Ali mislite, da hodi Križaj zaradi Majdeta, ki pravi, da se govoriti ne zna in ki prihaja v trg v jopiču, kakršne so nosili še stari Slovani, in v hlačah, ki mu segajo pri vsej širokosti komaj do glečev? Ali ni morda tam nekda druga oseba, Marica ji je menda ime, z napihnjanimi lici in s kmečimi nogami sicer, a s popolnimi rokami? Vprašam vas, častite gospodičine!"

Zmagonosno je gledala po navzočih in puhala dim predse.

"Morda pa ni tako hudo," je dejala Elza. "Ko te človek posluša, Berta, bi si skoro mislil, da se malec preveč zanimaš za tega kancelista. Kdor graja, ta kupi!"

"Bravo, bravo," je viknila Ivanka in vse so se smejale.

Berta pa se je obrnila v stran ter podprla glavo z desnico.

"Z vami ne govorim več!"

Tedaj se je pa zgodilo nekaj povsem nepričakovanega. Na vrtni poti so se začele stopinje, in kmalu nato se je pojavil ob vhodu v lopo — sam kancelist Tomaž Križaj.

"Dovoljite, gospodične," je dejal s svojim zvonkim glasom, "ali ni tukaj gospoda Kajdiža? Reklo se mi je, da je v vrtni lopi, in trgovski pomočnik mi je pokazal semkaj."

Ako bi bilo treščilo v lopo, bi ne bilo tako učinkovalo na navzoče, kakor se je zgodilo sedaj. Kakor bi se bil hipoma z drugega sveta prikazal duh, ki so ga klicale v šali, tako so se vse oči ozrle strahoma vanj.

Prva se je zdramila Elza. Stopila mu je nasproti ter dejala:

"Moj stric se je pravkar odpeljal v mesto in se vrne šele jutri."

Zahvalil se je ter hotel oditi.

"Tega nam vendar ne storite, da bi tako hitro odšli," je dejala Elza ter mu ponudila stol. "Nekoliko časa vendar ostanite pri nas, da nam ne odnesete spanja."

Križaj se je priklonil ter sedel. Elza je pozvonila, in kmalu je bila na mizi kava tudi zanj.

Od začetka je bil pogovor nekam prisiljen, a kmalu je postal živahnejši. Berta je gledala kancelista kljubovalno in je komaj odgovarjala na njegova vprašanja. Zdelo se ji je zamalo, da je prišel vprav sedaj, zakaj ves nastop njegov je pokazal že od začetka, da bo ostala s svojim mnenjem o njem na cedilu, da bo takoj vse druge pridobil zase. Saj so bile njene tovaršice vnete zanj še preden je prišel v družbo. Jezilo jo je vse to, in sklenila je, da mu o priliki že povrne, ker se ji je drznil zdaj na pot.

Kancelist pa ni bil v najmanjši zadregi. Vedel se je, kakor bi občeval z njimi sleherni dan, neprisljano, domače.

"Kaj pa gospodične," je omenil med drugim, "kaj mi boste odgovorile, ako sprožim, med vami neko vprašanje? Glejte, malo časa sem tukaj, a zdi se mi, da tukajšnje razmere že precej dobro poznam. V prejšnjih časih je bila v Brinju čitalnica. V njej so se zbirali vsi sloji, v njej si bili člani obojega spola. Lepo je bilo v tistih časih povsod po Slovenskem. Mnogo dobrega sadu so obrodile čitalnice, mnogo navdušenja za našo slovensko reč so vcepile v mlada srca. Marsikomu je žal njimi, želi si istih časov nazaj. Toda vse se preživi in se ne vrne več. Čitalnice kot takšne so se preživele. Tok časa zahteva druga pota, in tu je brezmiselnost vsaka sentimentalnost. Računati je treba z dejstvi, naj bo vzrok izpremembi kdor hoče in kar hoče. V Brinju je sedaj samo še neke vrste, bralno društvo brez vsakega višjega smotra, in še to samo za moške. In kaj ima ženski spol? Toda, ne samo tukaj nikjer na delih nima naš nežni spol od tistega časa nobene ambicije. Skrbi se za vse drugo, za potrebno in neprebno, a ženska je prepuščena sama sebi in ne ve, kam bi se dejala. Navezana je na moško družbo, ki ji je ideal največkrat samo gostilna, ali pa se zbira takole pri kavi in, oprostite mi, se navadi samo obrirati svojega bližnjega ter tako otrpne za vsako vzvišeno misel. O ženskih vzvišenih nalogah se nahaja le redkokje pravi pojem, zakaj kar ne napravijo preozki milje, napravijo knjige, ki se naročajo brez vsake izbire iz mesta ter se čitajo brez vsake kritike. Povsod sama poluomikanost!"

"O, seveda," je skipela Berta, ki se je čutila zadeta. "Vi moški ste na vrhunem omike, ki ste svetilniki, ki ste ne vem še kaj vse, a me smo nič, prav nič! Oj, kako daleč ste zdalej, gospod kancelist! Ali vam še nič ni znanega o takozvani ženski emancipaciji?"

Križaj se je nasmehnul.

"Oprostite gospodična," je dejal ter se priklonil, "morda mi je vendar nekaj znanega. Toda jaz imam o tem svoje posebne in zasebne misli. Kateri pametni človek bo poprekal, da naj bi ne imela ženska enakih pravic z moškim, da bi ne bila z njim enakovredna. Naj ima prav tako velike in v nekaterih ozirih še večje dolžnosti do človeštva kot jih ima mož. Ali tu je vprašanje, kakšen namen ima ženska v resoljativu in kakršnega ima mož, namen, ki ji ga niso dale socialne razmere nobenega veka, pač pa namen, ki ji ga je odločila narava sama od začetka vseh začetkov. Meni bi pač bilo všečno in menda tudi vsakemu drugemu pametnemu človeku, ako bi ženska nosila hlače in bi moral jaz kuhati, tudi mi je všečno, ako ženska reže mrliča namesto kruha na domači mizi ali pa pridiguje s ka-fedro, toda všečno bi mi ne bilo, ako bi bila ta ženska, recimo, moja — mati! — ženska emanci-

pacija naj obstoji v tem, da se ji da čim najvišja naobrazba z ozirom na njen namen!"

V lopi se je kadilo, zunaj je še vedno naletal dež. Berta je stisnila ustnice ter umolknila. Ivanka pa je neprenehno zrla v Križaja, ki se mu je svetil obraz, kakor bi bil oblit od večerne zarje.

"Kakor sklepam iz vsega," je pripomnila "je namen današnjemu vašemu govorjenju ta, da naj se osnuje pri nas žensko izobraževalno društvo ter da naj ga pomagamo ustanoviti me."

"Nekaj takšnega, to je res," je pritrdil Križaj. "Jaz sam bi vam svetoval v marsičem, ako bi hotele. Pomislite, vse drugačno družabno življenje bi se potem začelo v trgu. — Toda, oprostite me, sedaj moram v urad. Razmisljite o tem ter me potem obvestite, ako vam je prav. — Gospodična Elza, priporočite me, prosim, gospodu Kajdižu ter mu povejte, da se zglašim jutri ob tem času, ker imam nekaj uradnega govoriti z njim."

Vstal je ter se priklonil.

"Upam, da niste preveč hudi name, gospodična nasprotnica," je dejal Berti. "Z Bogom, gospodične!"

Ko so se oddaljile njegove stopinje, se je Berta glasno zasmejala.

"Največji ženski ideal mu je ženska izobraženost, a sam zanj ki navadni mlinarici!"

"Bog ve, če je res," je omenila Ivanka skoro sama zase.

Ko sta sedela Križaj in Strel tistega dne pri večerji, se je držal Strel ves čas nekoliko na smeh. Vse, kar je govoril, se mu je zdelo smešno, dasi se je videlo Križaju vsakdanje, banalno.

"Kaj imaš nočoj, za boga, da se ne nehaš smejati? Kar nervoznega me delaš," je opomnil Križaj.

"Prijetelj, ne zameri, je odgovoril Strel. Toda videl sem danes nekaj, kar me je spravilo v dobro voljo."

"In kaj bi to bilo?"

"Glej, popoldne po šoli sem šel nekoliko na izprehod. Ko pridem čez most tja do prvih njiv, začuden obstojim. Po njivi, kjer je rastel krompir, je hodil kmet s košem v roki ter sejal neko seme. — "Kaj delate, oče?" ga vprašam. — "Žito sejem." — "Žito med krompir? Saj ga bu krompir zadušil!" — "Nič ne de, žito zraste višje kot krompir." — "Pa ga bo prej zadušil kot bo zrastle." — "Ni mi odgovoril ničesar več, sejal je dalje in se ni zmenil zame. Kaj sem hotel, pustil sem ga in odšel."

"Kaj hočeš s tem?" je vprašal Križaj zateglo.

"Ne seji žita, kjer raste krompir!"

"Ti si zloben, Strel! Nekaj si izvedel, pa govoriš v parabolah. Včas si bil bolj jasan."

"A danes nočem biti. Toda učiteljica Zora mi je povedala vse!"

Križaj je razumel.

"Joj, Strel, véasi si bil bolj duhovit. Ta primera zelo šepa!" In zakaj še vedno takšen pesimist. Nič bi ti ne rekel, ako ne bi hodil v šolo k Majdetu. Nehvaležen učence si!"

Strel je skomignil z rameni.

"Pustimo to," je dejal. "Vloga poboljševalcev sveta se je tudi že preživela. Kar je, to je, in s tem moramo računati. Iz blata se ne da napraviti piščal!"

VII.

Križaj je bil skoro vsak drugi dan v mlinu pri Majdetu. Po končanih uradnih urah je krenil tja doli in se je vračal pozno zvečer. Véasi je celo tam prespal, ako se je zamudil predolgo. Z Majdetom sta imela dolge, zaupne važne razgovore. Našla sta se bila dva človeka, oba idealna, oba delavna in navdušena za vse lepo. Dostikrat se je pridružil tudi Strel, poslušal ju, pritrjeval ali pa majal z glavo.

"Občudujem vaju", je rekel navadno, ko sta kaj sklenila, "toda hvaležnosti si ne bosta pridobila s tem."

Véasi pa je dejal: "Joj, kakšna mladeniča sta šel človek bi mislil, da sta pravkar pred maturo!"

Onadva nista odgovarjala na takšne opazke, pač pa sta ga pokušala pridobiti zase, da bi tudi on nastopal aktivno, kadar boče treba. Toda vsak takšen polzkus se je izjalovil. — Nekoga večera sta bila zopet Majde in Križaj sama pod lipo.

"To je torej jasno, da moramo najprej pridobiti zase našega kmeta," je govoril Majde. "Naše šole ne morejo storiti vsega, dasi imamo dobre, požrtvovalne učitelje. Preveliko število otrok, premalo šol, prekratka učna doba. Kaj se hoče, razmere so takšne! Kmet se mora torej predvsem bolj izobraziti, mora postati samostojen v naziranju. Toda, kje začeti. Starejši ljudje so trmast, so okoreli do kosti, z njimi se ne bo dalo dosti opraviti. In vendar moramo omajati tudi nje!"

"Vsekakor moramo naprej pridobiti starejši, ker imajo pravico nad mlajšimi," je dejal Križaj. "Razmere zahtevajo, da začnemo pri njih. Tu bi bila najboljša vsakotedenska predavanja, ki bi se raztezala na vsa vprašanja, gospodarska, politična in druga. In pri teh predavanjih bi morali kmeta prepričati, kako so potrebne šole, bi ga morali privedi do tega, da bi nas sam prisilil, naj se nekaj ukrene za nadaljno izobrazbo njegovih sinov in hčera, ki so že izpolnili ljudskotolsko dolžnost. Najprej vcepili veselje, potem bi se lahko delalo. Najmanjša skrb bi bila ta: da bi se potem napravili popolni naerti, kaj naj se poučuje in kako naj se poučuje."

"Kdo bi pa pončeval? Naše učiteljstvo je že itak preveč upreženo in si mora pri teh sramotnih plačah iskati postranskega zaslužka, da nima nikdar proste ure. Zastonj ne bi mogli delati, a kje vzeti, da bi se plačali?" je dejal Majde.

(Dalje prihodnjič.)

Biljevski vladav v prvi luči.

(Nadaljevanje.)

Dokument št. 31. — Pismo generalnega štaba, oddelek R, datirano 27. feb. 1918 in s podpisom Agasver, ima sledečo vsebino: — "Zelo tajno. Predsedniku ljudskega sveta: Ker nisem prejel od Vas odgovora na moje pismo z dne 25. februarja, Vas vprašam ponovno, da me informirate, kakšne čete ste poslali v Pskov in koliko jih je po številu. Obenem Vas opozarjam na željo našega generalnega štaba, da imenujete generala Parskega za vrhovnega poveljnika ruske armade namesto generala Bronč-Brueviča, čigar početje ne ugaja visokemu nemškemu poveljništvu. Našemu poveljništvu je znano, da so bili izvršeni napadi na življenja in lastnino nemških veleposestnikov na Estonskem z vednostjo generala Bronč-Brueviča, in znano nam je tudi njegovo narodnjaško delovanje v Orli, zato ne sme več biti vrhovni poveljnik ruske armade."

(Opomba. Pismo ima beležko "Pošlji Trockiju in Podvojskiju. N. G.") Agasver je nemški major Luberts. Iz tega pisma je razvidno, da je nemški generalni štab poljubno odstavil in nastavljal ruske vrhovne poveljnike. General Parski je bil kmalu potem imenovan vrhovnim poveljnikom in 14. junija je šel na službo. Prej je bil poveljnik garnizije v Rigi, katero so vzeli Nemci brez posebnega boja v jeseni leta 1917.)

Dokument št. 32. — G. General Stab, Nachrichten Bureau, Section B, No. 272—600, 6. feb. 1918. Zelo tajno. Komisarju zunanjih zadev: Dajte takoj ruski potni list Cap. C. Misirovu, turškemu podniku, namesto tistega, ki mu je bil odvzet in ki ga je dobil leta 1912 na podlagi priložene državne potnice. Misirov ima nalogo iti k vrhovnemu ruskemu poveljništvu, kjer bo po dogovoru med generalom Hoffmannom in komisarjem Trockijem in Joffejem opazoval delovanje naša ruskega štaba generala Bronč-Brueviča. Misirov bo v službi kot pomožna sila komisarjev Kalmanoviča in Feierabenda. Bauer, načelnik departmeta: Buchholm, adjutant."

(Opomba. To pismo je odgrnito kastor, ki je zakrival tajno zvezo med nemškim generalom Hoffmannom, poveljnikom nemške armade na ruski fronti, in Lepnom Trockijem. Zadnji je zabeležil na pismu "Vprašaj Joffeja", medtem, ko je Joffe pripisal na rob pisma: "Po dogovoru se mora izvršiti. Joffe." Omenjeni Misirov je dobil potni list z imenom P. L. Ilin. Joffe je bil predsednik ruske mirovne delegacije v Brest Litovsku in danes je poslanik biljevski vlade v Berlinu.)

Dokument št. 33. — Protišpionska pisarna v Stavki, št. 63, 10. jan. 1918. Komisarju za pobijanje protirevolucije: Na zahtevo v Vašem telegramu št. 235 smo poslali v Kijev in Novočerkask posebne agente, ki so: Vlasenko, Gavrilčuk in Korabljev. Ti sodrugi so se že prej izkazali kot zanesljivi možje. Obenem Vam moram nannaniti, da nemški in avstrijski agentje Kremer, Blum in Vasilko ki so bili pooblašeni, iz Petrograda, igrajo dvojno igro v Ukrajini; poročajo, kaj se godi v Petrogradu in obenem agitirajo za separatni mir s centralnimi državami. Njihovo delo ima uspeh. Po Vašem navodilu sta odšla v Sibirijo sodruga Trevillev in Šepielevič, ki imata poročati o nakupu in eksportu zlata med avstrijskimi vojnimi vjetniki. — Feierabend, ravnatelj.)

(Opomba. To pismo pokazuje, kako je Nemčija vodila biljevski vladav. Medtem ko se je ilinita napram njim in sklepala mir s severno Rusijo, je istočasno delala za separatni mir z Ukrajino z namenom, da kolikor mogoče razkosa celoto ruske republike.)

Dokument št. 34. — Protišpionska pisarna v Stavki, št. 511, 30. jan. 1918. Komistiji za pobijanje protirevolucije: Naznanjamo Vam, da imajo nemški in avstrijski častniki v Kijevu privatne sestanke z odstavljenimi člani ukrajinske rade. Častniki nas neprenehoma zagotavljajo, da je mir med Ukrajino in centralnimi državami ter Avstrijo že podpisan in mora biti neizogibno ratificiran. — Feierabend, šef; Kalmanovič, komisar."

(Opomba. Separatni mir z Ukrajino je bil v tem času res že podpisan.)

Dokument št. 35. — G. G. S. (glavni generalni štab), Nachrichten Bureau, No. 181, v decembru 1917. Zelo tajno! Komisarju zunanjih zadev: Na Vašo željo je naš oddelek poslal 2. novembra v Rostov majorja Boelkeja, ki se je poučil o stanju donskih čet. Major je tudi organiziral skupino nemških vjetnikov za prisostvo-vanje v boju. V tem slučaju so bili nemški vjetniki oblečeni v ruske uniforme kakor je bilo dogovorjeno na juljski konferenci v Kronštatu, katere so se udeležili gospodje Lenin, Zinovijev, Kamko, Raskolnikov, Dibensko, Šiako, Antonov, Krilenko, Volodamskij in Podvojskij. Major Boelke se je udeležil poveljništva, toda nasprotujoča povelja uradnega poveljnika Armutova in nespameten nastop Tulaka je znešal načrt našega častnika. — Agentje, katerim je bilo naročeno ubiti generala Kaledina, Bogaevskega in Aleksajeva, so se pokazali za strahopetne in nepodjetne ljudi. Agentje so bili v Karajlovu. Kaledin je nedvomno v zvezi z Američani in Angleži, ampak zadnji so se omejili le na finančno pomoč. Major Boelke se je povrnil v Petrograd in bo poročal osebno v pisarni predsednika ljudskega sveta. — R. Bauer, načelnik."

(Opomba. Pismo razkriva načrt nemškega generalnega štaba v zvezi z biljevskim voditelji za umor treh ruskih generalov. O Kaledinu so poročali, da je izvršil samomor, a lahko je bil umorjen. Iz tega pisma je tudi razvidno, da so voditelji biljevnikov konferirali s tajnimi zastopniki Nemčije že meseca julija v Kronštatu, ko je bil še Kerenski na čelu ruske republike. Na dotični konferenci je bilo torej dogovorjeno, da smejo biljeviki porahiti nemške vjetnike v ruskih uniformah v boju proti ostalim ruskim strankam.)

(Dalje prihodnjič.)

JUNAK 'ARETIRAN, OBTOŽEN DEZERTACIJE.

Pittsburgh, Pa. — 22-letni Geo. Miller, član mornariške letalske enote po njegovi izpovedi, je priznal, da je pobegnil iz mornariške bolnišnice v Brooklynu pred nekaj dnevi, odkoder je prišel v Pittsburgh, kjer so ga aretirali.

Miller tako pravi, oblasti, je bil po trinajst mesečni službi v Franciji in Belgiji ranjen in poškodovan od plina. Odlikovan je bil z vojaškim križcem in dobil je zlat našiv, ki naznanja, da je bil ranjen. Poslali so ga v mornariško bolnišnico v Brooklyn, iz katere je pobegnil.

V Pittsburghu je bil le par dni, ko so ga aretirali. Po aretaciji je napravil več nasprotujočih izpovedi.

POVIŠANJE NAROČNINE.

San Francisco, Cal. — Dnevnik, ki izhajajo zvečer v San Francisco in Oaklandu, so povišali naročnino za petnajst centov na teden. Popoldanski listi so povišali

ceno od dveh na tri cente za iztis, jutranji listi stanejo po pet centov.

SREČNO MESTO.

Denver, Colo. — V mestu skoraj ni miši in podgan, ki na leto uničijo toliko živeža, kot ga producira 200.000 mož.

L. Scholtz pravi, da se je mesto radi tega rešilo te kuge, ker so kleti zgrajene iz železobetona.

Poštni zakon določa, da mora biti naročnina takoj plačana, ko poteče naročnina. Naročniku, ki se ne ravna po poštnem zakonu, mora uprava ustaviti list.

Naročniki! Pozor!

Poštni zakon zahteva, da je vaša naročnina plačana vnaprej. Znamenje (Oktober 15-18) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da se vam lista ne vstavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, pišite nam dopisnico stari in novi naslov. Naši zastopniki so vsi družbeni tajniki in drugi zastopniki, pri njih lahko plačate naročnino.

Z novim letom bo naročnina povišana in sicer iz \$3.00 na \$4.00. Sedaj je še čas, da se naročite po stari ceni. Na delo!

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO 'PROSVETA', 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Severova zdravila, zdravila za moške in ženske.

Hrbtobol.

Ako imate bolečino v hrbtu, ali križu, ali v nogah, ali v rokah, ali v glavi, ali v srcu, ali v trebuhu, ali v katerikoli drugi delu telesa, ki vam povzroča bolečino, potem vzemite Hrbtobol. To zdravilo odpravi bolečino in vam vrne mir. Ne škodi drugim priporočkom, ampak poskusite samo enkrat.

Severa's

Kidney & Liver Remedy

(Severova Zdravila za obisti in jetra). To je izborno zdravilo za mehur, kadar imate bolečino pri spuščanju vode, tako tudi pri otrocih, ki modro postojajo. To zdravilo odpravi zlatenico in vse zopne sopo, zmanjšuje otokline nog in lista hrbtobol. Poskusite ga. Prodaja se v lekarnah. Cena 75c in \$1.25.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

VABILO NA VESELICO IN VINSKO TRGATEV

katero priredi

JUGOSLOVANSKI SOCIALISTIČNI KLUB ŠT. 171

v soboto dne 12. oktobra t. l. v Yukon, Pa.

Vstopnina za moške je 5c, za ženske pa 10c.

Najljudnejše vabimo vsa sosedna društva in vse slovenske občinstvo, da se te naše veselice udeleže polnoštevilno, a še posebno vabimo vse rojake iz Yukon, Wynno, Pitt Henry, West Newton in Hermine, Pa.

Za točno in dobro postrežbo bode skrbel veselilni odbor.

Pridite vsi in se zabavajte z nami. ODBOR!

Vabilo k razvitju zastave

dne 12. oktobra, t. l. ob 3. uri popoldan v Greensburg, Pa.

Najljudnejše vabimo vsa bližnja in oddaljena društva in vse slovenske občinstvo, da se polnoštevilno udeleže te naše izvanredne slavnosti katero priredijo skupno društva S. N. P. J., SDPZ. in SSPZ. v Greensburgu, Pa.

Sestanemo se skupno ob treh popoldan pred poslopjem Frank Novaka v Heidenville, kjer se bode razvila zastava, potem odkorakamo v dvorano gospe Marije Mihevec, kjer se bode nadaljevala veselica s plesom. Igrala bo izvrstna godba na pihala.

Vstopnina za moške je \$1.50. Ženske so proste vstopnine. Za dober prigrizek, sladoled in malo rumenčka bode skrbel odbor. Pridite vsi in se zabavajte z nami. ODBOR!